

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smrt úpadce a konkursem zaniklé SJM

Zvláštní situace v řízení o vypořádání konkursem zaniklého (popř. zaniklého a do prohlášení konkursu nevypořádaného) SJM nastane, dojde-li v době od prohlášení konkursu do jeho zrušení k úmrtí úpadce. Pokud úpadce v průběhu konkursního řízení zemře, dojde k ukončení řízení podle § 44 odst. 2 ZKV. Správce předloží konkursnímu soudu zprávu, při jejímž vypracování bude postupovat přiměřeně podle pravidel pro vypracování zprávy konečné.

Zvláštní situace v řízení o vypořádání konkursem zaniklého (popř. zaniklého a do prohlášení konkursu nevypořádaného) SJM nastane, dojde-li v době od prohlášení konkursu do jeho zrušení k úmrtí úpadce. Pokud úpadce v průběhu konkursního řízení zemře, dojde k ukončení řízení podle § 44 odst. 2 ZKV. Správce předloží konkursnímu soudu zprávu, při jejímž vypracování bude postupovat přiměřeně podle pravidel pro vypracování zprávy konečné. Tuto zprávu soud přezkoumá, a pokud neshledá v uvedené zprávě nejasnosti, uvědomí o obsahu zprávy konkursní věřitele. Konkursní věřitele soud upozorní, že do patnácti dnů od vyvěšení zprávy na úřední desce soudu mohou proti jejímu obsahu podat námitky. K projednání konečné zprávy soud nařídí jednání pouze tehdy, byly-li proti konečné zprávě vzneseny námitky. K jednání, při kterém dojde k projednání konečné zprávy soud obešle dědice úpadce, správce, věřitelský výbor a konkursní věřitele, kteří podali proti znění zprávy námitky. O zprávě konkursní soud rozhodne usnesením, které se vyvěsí na úřední desce soudu. Usnesení soud doručí účastníkům konkursního řízení, které obeslal pozvánkou na jednání o schválení konečné zprávy. Na místo úpadce vstupují do řízení dědicové úpadce.

Bude-li konečná zpráva schválena, dojde ke zrušení konkursu podle § 44 odst. 2 ZKV. Konečnou zprávu konkursní soud postoupí soudu, který projednává dědictví. Výrok o postoupení zprávy soudu projednávajícímu dědictví by měl být obsažen až v usnesení o zrušení konkursu. Vykonatelnost výroku o postoupení zprávy by měla nastat až po té, co nabude právní moci usnesení o zrušení konkursu. Pokud totiž nedojde ke zrušení konkursu, nebude soud projednávající dědictví oprávněn nakládat s majetkem tvořícím konkursní podstatu.

Pokud byl na majetek úpadce prohlášen konkurs v důsledku předlužení (§1 odst. 3 ZKV) dojde s největší pravděpodobností k přenechání dědictví věřitelům k úhradě dluhů (§ 175p OSŘ) nebo k likvidaci dědictví (§ 175t an. OSŘ).

Pokud budou chtít konkursní věřitelé uspokojit svoji pohledávku v rámci řízení o dědictví, budou muset existenci svojí pohledávky oznámit soudu projednávajícímu dědictví, a to ve lhůtě, kterou pro oznámení pohledávek zůstavitele stanoví soud svým usnesením (§ 175n OSŘ). V tomto usnesení soud poučí věřitele o tom, že dědici neodpovídají věřitelům, kteří včas své pohledávky neoznámili, pokud je uspokojením pohledávek ostatních věřitelů vyčerpána cena dědictví, kterého dědici nabyli. Usnesení soud uveřejní vyvěšením na úřední desce. Bude tedy ve vlastním zájmu věřitelů, aby pravidelně sledovali oznámení vyvěšovaná na úřední desce soudu projednávajícího dědictví, jinak se vystavují riziku, že se včas o uveřejnění výzvy nedozvědí.

Smrt úpadce a následné zrušení konkursu budou mít nemalý vliv i na vypořádání zaniklého SJM. V zásadě mohou nastat následující situace :

1) Zaniklé SJM bylo již vypořádáno. V tomto případě se část SJM, která při vypořádání připadla úpadci stane součástí dědictví

2) Ohledně zaniklého SJM nedošlo k podání návrhu na vypořádání SJM soudem. V tomto případě bude zaniklé SJM vypořádáno v rámci řízení o dědictví podle ustanovení § 175 I OSŘ. Pokud by v době po zrušení konkursu došlo k podání návrhu na vypořádání zaniklého SJM soudem ze strany pozůstalého manžela nebo dědiců, dědický soud vyčká výsledku tohoto řízení. Účastníkem řízení bude pozůstalý manžel a dědicové. V tomto řízení soud určí část majetku ze zaniklého SJM, která případně do dědictví. Pokud dojde k vypořádání SJM v období po smrti jednoho z manželů (bývalého úpadce), nebude již možno vypořádat zaniklé SJM dohodou (Rc 42/1972).

3) V průběhu konkursu došlo k podání návrhu na vypořádání zaniklého SJM soudem (popř. bylo pokračováno v řízení zahájeném před prohlášením konkursu a na místo úpadce v tomto řízení vystupoval správce). Po zrušení konkursu bude soud, u kterého řízení probíhá, v řízení pokračovat. Na místo správce se účastníkem tohoto řízení stanou dědicové. Dědický soud vyčká výsledku řízení. Dědický soud bude rozhodnutím soudu o vypořádání SJM vázán (Rc 4/1980).

Pokud do okamžiku zrušení konkursu podle § 44 odst. 2 ZKV nedošlo k vypořádání zaniklého SJM, bude SJM v rámci řízení o dědictví vypořádáno nikoliv podle obecně platných pravidel stanovených pro vypořádání SJM v OZ, ale bude vypořádáno s přihlédnutím k pravidlu obsaženému v ust. § 14 odst. 1 písm.k) ZKV. To znamená, že ani po zrušení konkursu (a po zániku účinků prohlášení konkursu) nebude možné, aby manžel úpadce získal do svého výlučného vlastnictví tu část majetku ze zaniklého SJM, se kterou úpadce podnikal. Tento závěr je možno dovodit z ust. § 45 odst. 1 ZKV, ze kterého a contrario vyplývá, že zrušením konkursu nezanikají účinky jeho prohlášení uvedené v ust. § 14 odst. 1 písm. k) ZKV.

To, zda budou věřitelé v dědickém řízení uspokojeni v míře vyšší nebo nižší, než by tomu bylo v rámci konkursního řízení, bude záviset na charakteru majetku, který bude v rámci dědictví k uspokojení jejich pohledávek určen (do dědictví bude patřit, na rozdíl od konkursu - § 69 odst.1 ZKV, např. nemovitý majetek nacházející se v cizině). Výrazným faktorem v tomto směru může být také skutečnost, že v řízení o dědictví uplatní svoji pohledávku zřejmě méně věřitelů, než tomu bude v řízení konkursním (např. proto že nebudou informováni o stanovení lhůty podle § 175n OSŘ).

V této souvislosti je třeba poukázat na skutečnost, že s ohledem na ust. § 45 odst. 2 ZKV je nezbytné považovat seznam přihlášek zjištěných pohledávek (s výjimkou pohledávek nebo jejich částí, které úpadce výslovně popřel) po zrušení konkursu za exekuční titul. Pokud tedy konkursní věřitel svoji zjištěnou pohledávku přihlásí do dědictví, bude na ni pohlíženo jako na pohledávku vykonatelnou.

Současná zákonná úprava důsledků úmrtí úpadce v průběhu konkursního řízení je, dle mého mínění, svým obsahem zbytečně stručná. Bylo by vhodné, kdyby zákonodárce důsledky, které bude mít úmrtí úpadce pro uspokojování konkursních věřitelů, upravit podrobněji. Nevidím např. důvod pro to, aby věřitel svoji jednou uplatněnou pohledávku v konkursním řízení musel znovu uplatňovat v řízení dědickém.

Domnívám se, že řešením by mohla být úprava, podle které by se konkursní řízení v důsledku smrti úpadce nepřerušovalo. Vzhledem k celkově velice slabému procesnímu postavení úpadce v konkursním řízení mám za to, že by v konkursním řízení mohlo být pokračováno i po jeho smrti. Na místo úpadce by se účastníkem konkursního řízení mohly stát úpadcovi dědicové (popř. jejich zástupce), či soudem ustanovený opatrovník. K uspokojení věřitelů zůstavitele by tak mohlo dojít v rámci konkursního řízení a nebylo by potřeba zahajovat další soudní řízení (řízení o dědictví). Pro toto řešení svědčí rovněž skutečnost, že výsledkem dědického řízení bude v drtivé většině případů likvidace takto předluženého dědictví, což z hlediska uspokojení věřitelů zůstavitele (ekonomického přínosu pro tyto subjekty) bude znamenat to stejné, jako dokončení konkursního řízení.

Pokud bychom uvažovaly o řešení situace, kdy dojde k úmrtí úpadce, výše naznačenou cestou, bylo by nutno prohlásit náklady pohřbu za pohledávku za podstatou. To by odpovídalo obecnému zájmu, který klade důraz na prioritní uspokojení pohledávek spojených s úmrtím zůstavitele (existenci tohoto zájmu je možno dovodit např. z ust. § 470 OZ).

Výše nastíněné řešení otázek spojených s úmrtím úpadce v průběhu již zahájeného konkursního řízení by, dle mého názoru, mohlo vést k rychlejšímu a hospodárnějšímu vyřešení celé situace.

Mgr. Robert Vala
advokátní koncipient
AK JUDr. Petr Kafka, Znojmo

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)